

IV. Analýza textu Edwarda Goldsmitha

Mezi stavbou a chováním domorodého člověka a ostatního živého světa není žádný zřetelný rozdíl. Obojí podléhá stejným zákonům, podle nichž se řídí chování přírodních systémů, jež tvoří hierarchii Gaie. Domorodý člověk plně přijímal tento úzký vztah se zbytkem živočišné říše.¹...

S rozvojem systémů se jejich homeostatické mechanismy stávají sofistikovanějšími, jejich vztahy s jejich prostředím stabilnějšími. V tomto procesu se regulace internalizuje. V prvních fázích vývoje je regulace primitivní a je používána externě (heterarchicky). Například růst obyvatelstva je omezován přímo mírou zdrojů, které jim poskytuje jejich prostředí. Pokud počet obyvatel přesáhne únosnou mez, potom klesne následkem hladu a nemocí na úroveň, která je v daném prostředí udržitelná. Toto je jediný druh regulace počtu obyvatelstva, který je ve shodě s vědeckým názorem, že všichni živí tvorové, kromě moderního člověka, jednají pasivně a mechanicky a jsou ovlivňováni vnějšími činiteli.

Jedna z metod internalizace behaviorální regulace vede skrze ritualizaci. Na rozdíl od přístupu průmyslové společnosti, která se snaží maximálně měnit prostředí při minimálním lidském úsilí, ritualizace je přístupem přesně opačným – minimalizuje změnu prostředí při maximálním úsilí.

V. C. Wynne Edwards podrobně popisuje, jak svou regulaci populace internalizovali různí živočichové. Uvádí, že vnější faktory – nemoc, hlad, nehody – hrají při regulaci populace u zvířat zanedbatelnou roli, a dochází k závěru, že populaci musí „omezovat sama zvířata“. Proto se zdá, že „faktorem, jenž rozhoduje o hustotě populace, by měla být hrozba možného hladu do budoucna, nikoli hlad současný“.

To umožňuje teritoriální systém ptáků a také některých zvířat. Wynne Edwards uvádí, že v době hnízdění si samečci mnoha druhů ptáků

“...ČINÍ NÁROK NA JISTÉ MINIMÁLNÍ TERITORIUM, V NĚMŽ NESTRPI ŽÁDNÉHO JINÉHO SAMEČKA STEJNÉHO DRUHU. TÍMTO ZPŮSOBEM SI SKUPINA SAMEČKŮ ROZDĚLÍ CELOU DANOU OBLAST NA JEDNOTLIVÁ TERITORIA A ZABRAŇUJE TAK PŘEHUŠTĚNÍ POPULACE. JDE O DOKONALÝ PŘÍKLAD UMĚLÉHO MECHANISMU URČENÉHO K REGULACI HUSTOTY POPULACE VZHLEDEM KE ZDROJŮM POTRAVY. NAMÍSTO ABY SPOLU PŘÍSLUŠNÍCI DRUHU BOJOVALI PŘÍMO

¹ Viz Goldsmith, E. *The Way: an Ecological World View*. London : Rider Books, 1992, s. 193. ISBN 0-7126-4646-9

O POTRAVU, VÁŠNIVĚ SPOLU BOJUJÍ O ÚZEMÍ, KTERÁ SE NATO STÁVAJÍ VÝLUČNÝM REVÍREM SVÉHO MAJITELE, JEHO SPIŽÍRNOU. POKUD JSOU TERITORIA PRŮMĚRNĚ DOSTI VELIKÁ, ABY JEDNOTLIVÉ RODINY UŽIVILA, POTOM NEHROZÍ NEBEZPEČÍ NEDOSTATKU POTRAVIN PRO CELOU SKUPINU.”

Existuje mnoho variant tohoto systému, přičemž některé jsou sofistikovanější. Wynne Edwards je nazývá „sociálními konvencemi“ a spatřuje v nich „homeostatické mechanismy, jež zabraňují růstu populace do takové míry, která by příliš přesahovala optimální hustotu“.

Tato interní regulace je ještě sofistikovanější u společností domorodých obyvatel. Například každá kmenová společnost využívá celou řadu prostředků regulování populace, jež jsou zakomponovány do jejich kulturních tradic a uplatňovány homearchicky veřejným míněním a radami starších. V mnohých společnostech existují tabu proti sexuální aktivitě v době kojení, během prvního roku vdovství, nebo před absolvováním všemožných druhů obřadů a slavností. V Indii není mezi bráhmány a spřízněnými kastami vdově dovoleno, aby se znovu provdala. To mělo svůj velký význam, jelikož děti se běžně ženily a vdávaly již v pěti či šesti letech. Pokud tak ženich o pár let později zemřel, vdova se již nikdy nesměla vdát. Když Britové poprvé přišli do Indie, s hrůzou zjistili, že jsou zde doslova statisíce vdov mladších osmi či devíti let. V Tibetu značné množství mladých lidí vstupovalo do klášterů. Máme všechny důvody se domnívat, že všechny tradiční společnosti využívaly řadu mechanismů regulování populace, které byly v souladu s jejich kulturními zvyklostmi (viz 57. kapitola), a které byly odůvodňovány jejich mytologií a náboženstvím. Malthus zcela evidentně o internalizaci regulování populace nevěděl nic, protože jinak by nemohl prohlásit, že populace nezbytně roste, dokud není opět snížena z důvodu nedostatku potravin.

Gerardo Reichel-Dolmatoff vysvětluje, jak mytologie Tukanů, kolumbijských Indiánů, slouží k odůvodnění celého systému opatření proti tak nežádoucím trendům jako „populační růst, využívání hmotného prostředí a agrese v mezilidských vztazích“, které by jinak mohly narušit jejich ekologickou rovnováhu a ohrozit jejich přežití. V jejich mytologii nadpřirozené zemské síly často trestají ty živočišné druhy, které se oddávají nestřídmosti, útočností či lehkomyšlností. Ty slouží za příklad nejen pro ostatní zvířecí druhy, ale také pro člověka. „Zvířata... jsou metaforami pro přežití. Analyzováním chování zvířat se Indiáni snaží objevit řád v hmotném světě, řád světa, jemuž by bylo možno přizpůsobit jednání člověka. Zákazy požívání různých druhů potravin a oddávání se různým druhům sexuálních aktivit jsou stejně důkladně promyšlené jako zákaz nadměrného lovu zvěře a ryb. Všem zvířatům vládne „Pán

zvířat“, který si žárlivě střeží svoje stádo srn, tapírů, pekariů, paků, opic a jiných druhů, které Tukanům slouží za potravu.

Dříve, než se kdokoli vydá na lov, musí získat svolení Pána zvířat, a toho dosáhne pouze přísnými přípravami, jež zahrnují sexuální zdrženlivost, omezenou stravu a očistné rituály včetně koupelí a vyprazdňování pomocí dávidel. Muž by také neměl mít žádné erotické sny, než se vydá na loveckou výpravu. Navíc žádná z žen, která v jeho obydlí žije, nesmí mít v té době menstruaci. A aby to bylo ještě komplikovanější, zvíře smí být uloveno pouze tehdy, kdy se nad horizontem objeví souhvězdí, s nímž je dané zvíře podle tukanské mytologie spojeno. A ani poté podle Reichela-Dolmatoffa není lov čistě prospěchářskou záležitostí, prostou jakékoli internalizované regulace. Díky jeho značné ritualizaci lze lov nejlépe popsat jako „jakési námluvy, při nichž se lovec snaží zvíře svést, aby se mu podvolilo“.

Když je zvěře málo, je získat svolení k lovu ještě obtížnější. Budoucí lovec musí „v narkotickém transu“ navštívit Pána zvířat a slíbit mu, že do Pánova příbytku odešle duše osob, jež se po smrti musí navrátit do této obrovské zásobárny, aby doplnily energii zvířat, které tento nadpřirozený „hajný“ lovcům poskytuje. Tímto způsobem je do kulturních zvyklostí Tukanů zakomponována i nezbytná regulace, jež zabraňuje nadměrnému lovu zvěře a ryb. K dodržování těchto zákonů navíc vede lidí strach z možné odplaty nadpřirozených sil – která má obvykle podobu nemoci či neúspěšného lovu (viz 65. kapitola).

Spolu s rozpadem tradičních společností pod tlakem ekonomického rozvoje zároveň přestává fungovat i tato kulturně internalizovaná regulace. Bohužel, externí regulace vyvíjená státem a jeho specializovanými institucemi není plnohodnotnou náhradou, což vede k tomu, že chování se vymyká z ruky a stává se stále heterogenějším. To povede k rozpadu společnosti, pokud se regulace opět neprosadí nějakými změnami v obrovském měřítku. (viz 66. kapitola)